ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 3.11.2025
COM(2025) 658 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που υπέστησαν επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία τα έτη 2022-2023

Περιεχόμενα

ΣΥΝΟΨΗ 2
1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ 3
2 ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ 4
3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2022-2023 4
4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 6

ΣΥΝΟΨΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999[1], για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία, τα κράτη μέλη πρέπει να διαβιβάζουν στην Επιτροπή κάθε χρόνο:

— τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργήθηκαν στις εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης με ιοντίζουσα ακτινοβολία, συμπεριλαμβανομένων των κατηγοριών και των ποσοτήτων τροφίμων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία και των δόσεων που χορηγήθηκαν, και

— τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργήθηκαν κατά τη φάση της εμπορίας των προϊόντων.

Το άρθρο 7 παράγραφος 4 της οδηγίας απαιτεί από την Επιτροπή να δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έκθεση σχετικά με τα στοιχεία που παρέχουν κάθε χρόνο οι εθνικές εποπτικές αρχές.

Η παρούσα έκθεση καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2022 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Περιέχει συλλογή των πληροφοριών που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τη Βόρεια Ιρλανδία.

Τρία κράτη μέλη της ΕΕ και οι χώρες της ΕΖΕΣ δεν υπέβαλαν στοιχεία το 2022 και το 2023.

Περίοδος: από 1/1/2022 έως 31/12/2023

Εξεταζόμενες χώρες: Κράτη μέλη της ΕΕ και Βόρεια Ιρλανδία

Εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης:

— Αριθμός χωρών με εγκεκριμένες εγκαταστάσεις: 13 κράτη μέλη και η Νορβηγία

— Αριθμός εγκεκριμένων εγκαταστάσεων: 23

— Αριθμός κλειστών εγκαταστάσεων: 0

— Αριθμός χωρών που πραγματοποιούν ακτινοβόληση: 10 κράτη μέλη

Δεδομένα επεξεργασίας:

— Ποσότητα προϊόντων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία: 4 198.2 τόνοι (-16,5 % σε σύγκριση με το διάστημα 2020–2021)

— Κύρια προϊόντα που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία: «Κατεψυγμένα βατραχοπόδαρα» (70,31 %), «αποξηραμένα αρωματικά βότανα, μπαχαρικά και φυτικά αρτύματα» (27,62 %) και «μηχανικώς διαχωρισμένο κρέας πουλερικών» (2,07 %).

— Κύρια τοποθεσία ακτινοβόλησης: Βέλγιο (69,9 %)

Έλεγχοι κατά το στάδιο εμπορίας:

— Αριθμός δειγμάτων που αναλύθηκαν: 7 205

[1] Οδηγία 1999/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία (ΕΕ L 066 της 13.3.1999, σ. 16).
ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/2/2008-12-11

— Αριθμός μη συμμορφούμενων δειγμάτων: 51 (0,71 %)

— Κύρια προϊόντα που αναλύθηκαν: «Βότανα και μπαχαρικά» (46,97 %) και «Σιτηρά, σπόροι προς σπορά, λαχανικά, φρούτα και τα προϊόντα τους» (23,36 %)

1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η ακτινοβόληση των τροφίμων είναι η επεξεργασία των τροφίμων με έναν ορισμένο τύπο ενέργειας από ακτινοβολία, η οποία είναι γνωστή ως ιοντίζουσα ακτινοβολία. Η ενέργεια από ακτινοβολία έχει διαφορετικά μήκη κύματος και βαθμούς ισχύος και εξαφανίζεται όταν αφαιρείται η πηγή ενέργειας. Η ακτινοβόληση χρησιμοποιείται για υγειονομικούς και φυτοϋγειονομικούς σκοπούς, για την εξόντωση παθογόνων βακτηρίων (όπως *Salmonella, Campylobacter* και *E. coli*) που μπορούν να προκαλέσουν τροφική δηλητηρίαση και για την εξάλειψη επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα οργανισμών, όπως έντομα και άλλοι επιβλαβείς οργανισμοί. Χρησιμοποιείται επίσης για την καθυστέρηση της ωρίμανσης των καρπών, την παρεμπόδιση βλάστησης ή φύτρωσης των λαχανικών (όπως τα κρεμμύδια και τις πατάτες) και, τέλος, την παράταση της διάρκειας ζωής των τροφίμων. Η ακτινοβόληση τροφίμων δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον σωστό χειρισμό των τροφίμων. Τα τρόφιμα που έχουν υποστεί ακτινοβόληση εξακολουθούν να απαιτούν κατάλληλη ψύξη και μαγείρεμα πριν από την κατανάλωσή τους όταν χρειάζεται.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την ακτινοβόληση των τροφίμων (στο εξής: οδηγίες για την ακτινοβόληση των τροφίμων) αποτελείται από:

— την οδηγία 1999/2/ΕΚ (οδηγία-πλαίσιο). Η οδηγία αυτή ορίζει διατάξεις για την παρασκευή, την εμπορία και την εισαγωγή τροφίμων και συστατικών τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία.

— Οδηγία 1999/3/ΕΚ (εκτελεστική οδηγία) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για τη θέσπιση κοινοτικού καταλόγου τροφίμων και συστατικών τροφίμων που υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία[2]. Ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει επί του παρόντος μόνο μία κατηγορία τροφίμων: αποξηραμένα αρωματικά βότανα, μπαχαρικά και φυτικά αρτύματα.

Επιπλέον, ο κατάλογος των εθνικών αδειών για άλλα τρόφιμα και συστατικά τροφίμων που επιτρέπεται να υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία δημοσιεύεται από την Επιτροπή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Η επεξεργασία τροφίμων και συστατικών τροφίμων με ιοντίζουσα ακτινοβολία μπορεί να γίνεται μόνο σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης. Για τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται στην επικράτεια της ΕΕ, η έγκριση παρέχεται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ, τα κράτη μέλη οφείλουν να γνωστοποιούν στην Επιτροπή τον κατάλογο των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων ακτινοβόλησης που διαθέτουν. Ο κατάλογος αυτός δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*[3].

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ σε όλα τα ακτινοβολημένα τρόφιμα ή ακτινοβολημένα συστατικά σύνθετων τροφίμων πρέπει να αναγράφεται η ένδειξη «ακτινοβολημένο» ή «επεξεργασμένο με ιοντίζουσα ακτινοβολία».

Για να ελέγχεται η ορθή εφαρμογή της εν λόγω απαίτησης επισήμανσης και να εντοπίζονται τρόφιμα που ενδέχεται να έχουν υποστεί παράνομη επεξεργασία με

[2] ΕΕ L 66 της 13.3.1999, σ. 24.

[3] ΕΕ C 37 της 30.1.2019, σ. 6.

ιοντίζουσα ακτινοβολία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) έχει τυποποιήσει διάφορες αναλυτικές μεθόδους.

2 ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ

Στο τέλος της περιόδου αναφοράς (1η Ιανουαρίου 2022 - 31 Δεκεμβρίου 2023), υπήρχαν 23 εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης στην ΕΕ, οι οποίες βρίσκονταν σε 13 κράτη μέλη: Γαλλία (5), Γερμανία (5), Βουλγαρία (2), Κάτω Χώρες (2), Ισπανία (1), Βέλγιο (1), Τσεχική Δημοκρατία (1), Κροατία (1), Εσθονία (1), Ιταλία (1), Ουγγαρία (1), Πολωνία (1) και Ρουμανία (1).

Από αυτά τα 13 κράτη μέλη που διαθέτουν εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης, δύο δεν υπέβαλαν κανένα τρόφιμο σε ιοντίζουσα ακτινοβολία κατά την περίοδο 2022-2023 και ένα δεν υπέβαλε στοιχεία.

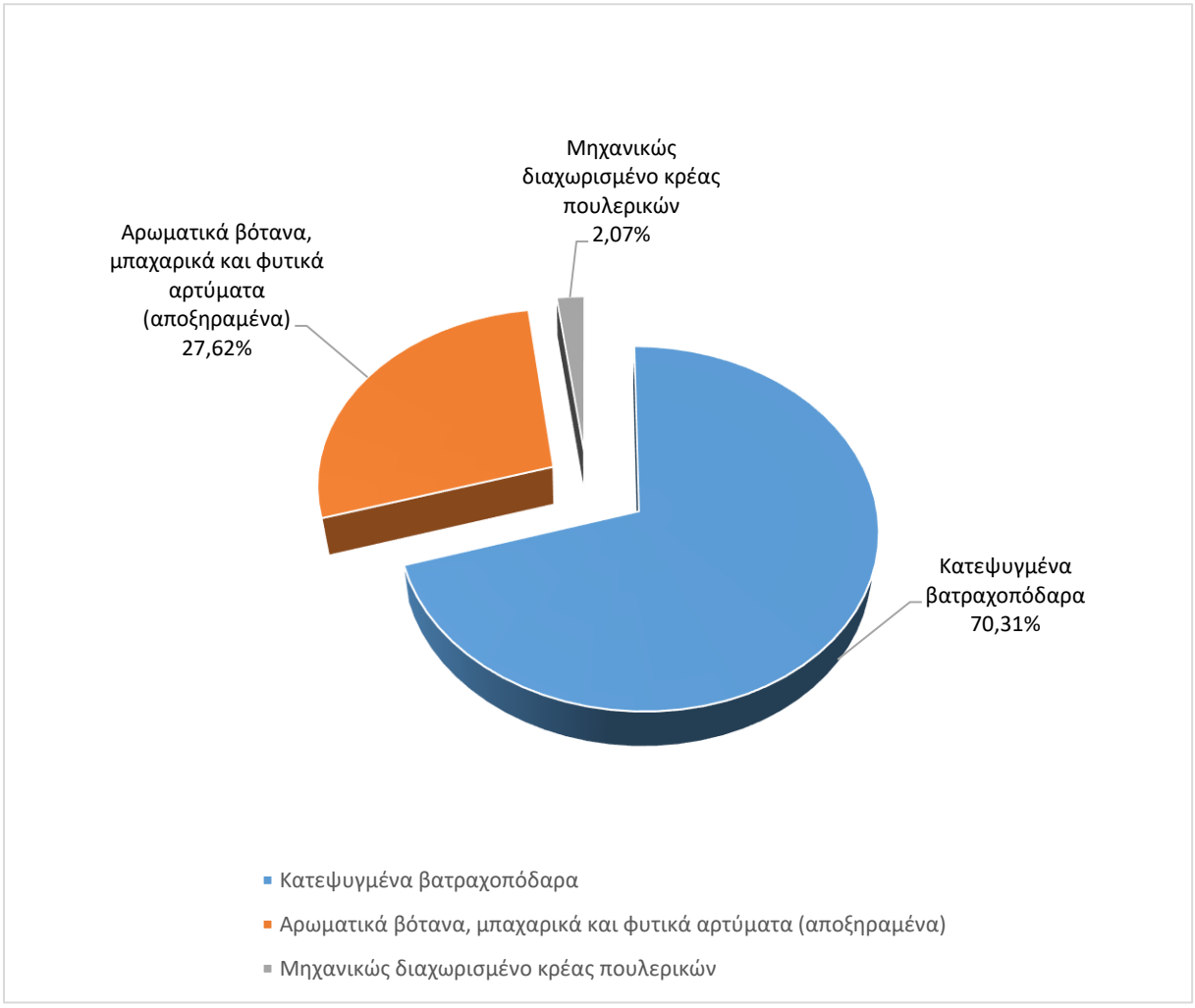
3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2022-2023

Κατά τα έτη 2022 και 2023 υποβλήθηκε σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία στα κράτη μέλη της ΕΕ συνολική ποσότητα 4 198,2 τόνων τροφίμων. Η επεξεργασία πραγματοποιήθηκε κυρίως στο Βέλγιο, το οποίο επεξεργάστηκε το 69,9 % των ακτινοβολημένων τροφίμων της ΕΕ.

Τα τρία κύρια προϊόντα που ακτινοβολήθηκαν στην ΕΕ ήταν τα κατεψυγμένα βατραχοπόδαρα (70,31 %), τα αποξηραμένα αρωματικά βότανα, μπαχαρικά και φυτικά αρτύματα (27,62 %) και το μηχανικώς διαχωρισμένο κρέας πουλερικών (2,07 %).

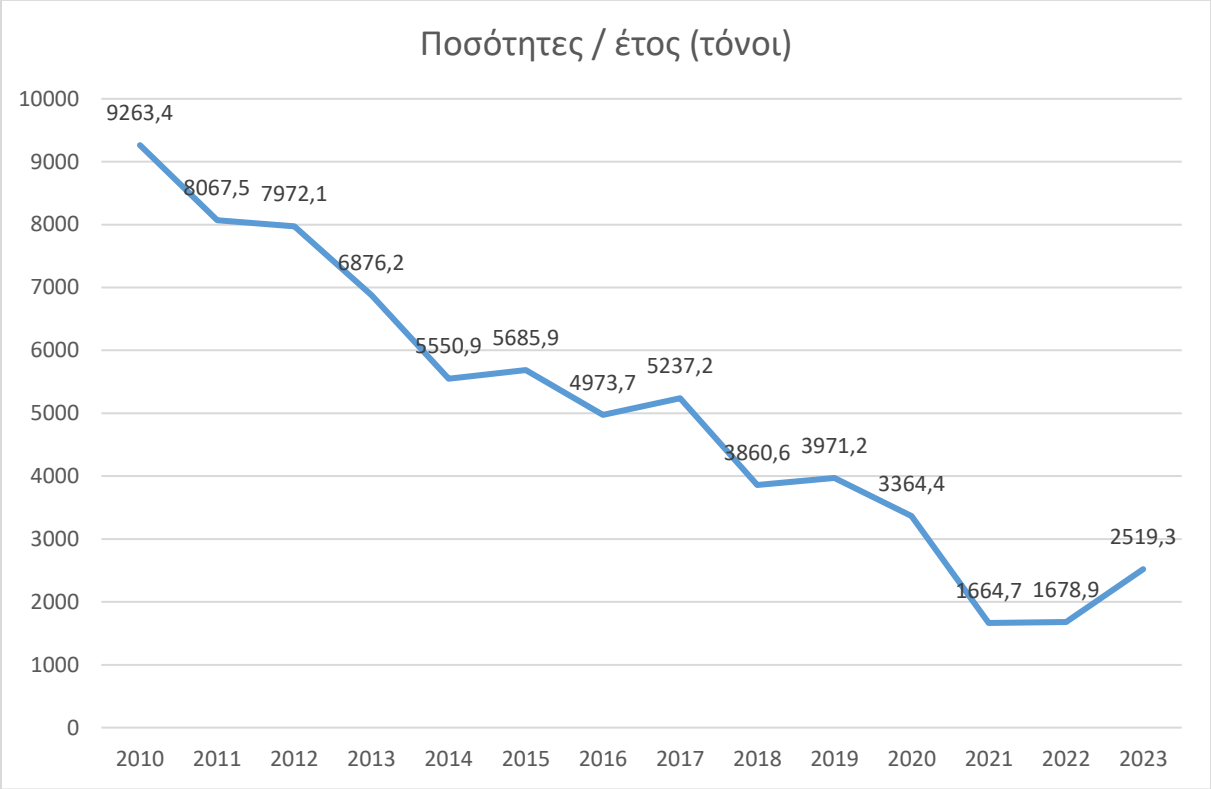
Στο γράφημα 1 παρουσιάζεται η κατανομή των προϊόντων που ακτινοβολήθηκαν σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ το 2022 και το 2023.

Γράφημα 1 – Κατανομή ανά κατηγορία ακτινοβοληµένων τροφίμων στην ΕΕ την περίοδο 2022-2023

Οι ποσότητες τροφίμων (σε τόνους) που υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία στην ΕΕ μειώνονται συνολικά από το 2010, όπως φαίνεται στο σχήμα 2.

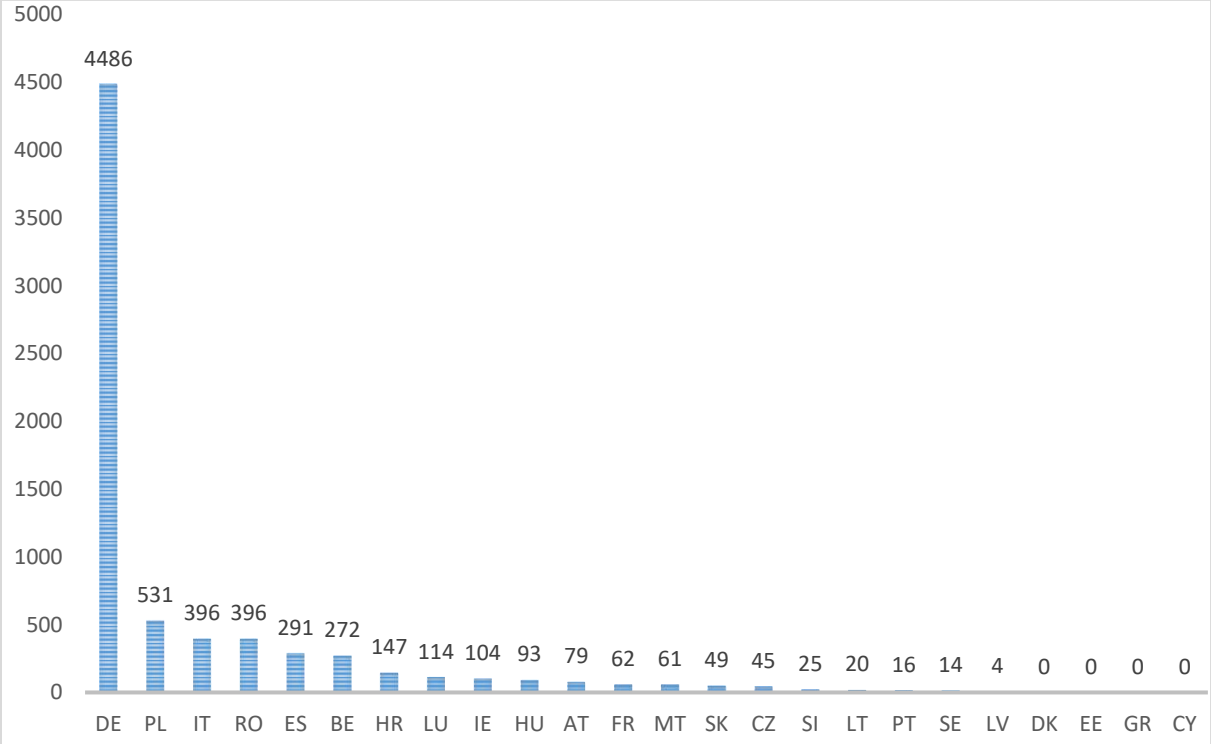
Γράφημα 2 – Ποσότητες τροφίμων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2010

4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Για την περίοδο 2022-2023, αναλύθηκαν 7 205 δείγματα από 20 κράτη μέλη της ΕΕ για τον εντοπισμό τροφίμων που έχουν υποβληθεί σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία στο στάδιο της εμπορίας (συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων που εισάγονται από τρίτες χώρες), δηλαδή συνολικά 6 % λιγότερα κατά μέσο όρο σε σχέση με την περίοδο 2020-2021. Τα στοιχεία για κάθε κράτος μέλος της ΕΕ διατίθενται στο παράρτημα ΙΙ και συνοψίζονται στο σχήμα 3.

Γράφημα 3 – Δείγματα που αναλύθηκαν στο στάδιο εμπορίας των προϊόντων στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους κατά την περίοδο 2022-2023

Τέσσερα κράτη μέλη δεν διενήργησαν αναλυτικούς ελέγχους στο στάδιο εμπορίας των προϊόντων κατά την περίοδο 2022-2023 λόγω έλλειψης εργαστηριακής ικανότητας (Κύπρος και Ελλάδα), περιορισμών στο προσωπικό (Εσθονία) ή άλλων λόγων (Δανία).

Από το σύνολο των 7 205 δειγμάτων που αναλύθηκαν, 51 δείγματα δεν συμμορφώνονταν με τις απαιτήσεις (0,71 %), ενώ 105 δείγματα (1,46 %) έδωσαν ασαφή αποτελέσματα. Η μη συμμόρφωση που παρατηρήθηκε αφορούσε κυρίως εσφαλμένη επισήμανση και απαγορευμένη ακτινοβόληση. Το ποσοστό μη συμμόρφωσης (0,71 %) ήταν ελαφρά χαμηλότερο σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς 2020-2021 (0,9 %).

Στο στάδιο της εμπορίας, όπως φαίνεται στο γράφημα 4, τα κύρια τρόφιμα που αναλύθηκαν ήταν «βότανα και μπαχαρικά» (46,97 %) και, στη συνέχεια, «σιτηρά, σπόροι προς σπορά, λαχανικά, φρούτα και τα προϊόντα τους» (23,36 %).

Γράφημα 4 – Κατηγορία τροφίμων που αναλύθηκαν κατά το στάδιο εμπορίας των προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο 2022-2023

